

Puolalaisen kansanrunoustieteen hakuteos

Słownik folkloru polskiego. Pod redakcją JULIANA KRZYŻANOWSKIEGO. Warszawa 1965. 487 s.

Kansanrunoustieteen sanakirjan ilmentyminen Puolassa on ollut suurtapaus, joka on kiinnittänyt sekä kirjallisuudentutkijoiden että varsinkin folkloristien huomiota. Puolalainen tutkija ja grand old man, akateemikko Julian Krzyża-

nowski on toimittanut tämän laajan teoksen, jossa hänellä itsellään on ratkaisevan painava osuus: hän on pannut alulle hakuteoksen laatimisen, osallistunut sen toimittamiseen ja kirjoittanut huomattavan määrän artikkeleita. Toi-

mittaja on alun perin slavistifilologi, joka toimi vuosia yliopistojen (Riika, Lontoo) puolan kielen lehtorina, sen jälkeen professorina sekä Krakovassa että Varsovassa. Kirjallisuudentutkijana hänellä on jo pitkään ollut maassaan johtava asema. Folkloristiikan tutkimuksiin hän on omistautunut viimeisissä teoksissaan ja nyt yllämainitun sanakirjan päätekijänä hän on tehnyt uranuurtajan työtä.

Tiivistä folkloristista tietoutta teos on täpötäynnä, mutta siihen tutustuessa helposti huomaa, miten erilaista folklore on Puolassa ja meillä. Puolassa se on vuosisatoja ollut kiinteässä yhteydessä painettuun kirjallisuuteen, joka on ottanut aiheita, sanontoja ja vaikutteita kansanperinteestä, Suomessa taas näihin vuosiin asti vanhaa kansantietoutta on ollut kerättävissä alkuperäisistä lähteistä, kansan muistitiedosta. Näin ollen voi käsittää, että Puolassa kansanrunouden ja kirjallisuuden tutkimus ovat kulkeneet rinnakkain ja saavutukset ovat sen mukaiset. Myös vuosituhantisen katolisen uskonnon vaikutus kuvastelee puolalaisessa henkisessä kulttuurissa.

Teos on ensimmäisiä alallaan. Alun perin oli tarkoitus, että yksi mies olisi tehnyt sen, mutta sittemmin työn osoittautuessa monitahoiseksi ja ylivoimaiseksi ovat lukuisat pätevät avustajat olleet täydentämässä yritystä. Kaikkiaan hakusanoja on n. 600, joista puolet esittelee folkloren tärkeimpiä kohteita. Teoreettisia tietoja selvittelee n. 50 hakusanaa ja biografisten artikkelien osalle tulee parisataa.

Teoksen sisältöä kuvaavat sen hakusanat. Niinpä kerääjät ja tutkijat (esim. Adalberg, Biegeleisen, Bystrón, Cnapius, Grimm, Gaston Paris, Jiří Polívka) ovat hyvin edustettuina, samoin kansanrunoudesta vaikutteita omaksuneet kir-

jailijat (Mickiewicz, Orzeszkowa). Muista hakusanoista lueltakoon suomalaisittain aakkostettuina muutamia: Ahasverus, aikakauskirjat, aitiologia, anakronismi, arvoitukset (10 palstaa), anekdootti, bylina, etnografia, etnologia, folklore, folkloristiset arkistot (mainitaan myös Tanska ja Suomi), haikara, kansanmusiikki (lähes 50 p.), kansansatu (11 p.), kaupunkilaisfolklore, kiletoivirret, kiromantia, maalliset kansanlaulut (15 p.), maantieteellis-historiallinen metodi (Kaarle Krohnin koulukunta), mytologia, puolalainen folkloristiikka (9 p.), mustalaiset, paremiologia, sananlaskut (14 p.), serbialainen kansanrunous, taikuus, unikirjat. Jos yksityiskohtaisemmin ryhtyy puolalaisia erikoisartikkelia etsimään, niin niitä löytyy myös runsain mitoin (esim. legendat rosvo Janosikista, balladi Jasio ratsua juottamassa, uskomus hirvestä, jolla on risti sarvien välissä, »Tyttöseni mitä vielä tahdot» (Varkaalle menijä -laulu) jne.

Teoksen kuvitus on runsas ja mielenkiintoinen — kaikkiaan 59 kuvaa, muutammat sivun kokoisia, eräät vanhojen puupiirrosten jäljennöksiä.

Teoksesta on tullut tutkijoille suorastaan korvaamaton apuväline, jonka johdolla saattaa perehtyä puolalaiseen värikkääseen folkloremaailmaan. Artikkelit ovat kauttaaltaan vireästi kirjoitettuja ja asialliset lähdeviitaukset käsittääkseni parhaat mahdolliset. Päätömittaja on erinomainen tietäjä ja taitaja, ja tulokset ovat sen mukaiset. Sivumennen mainittakoon, että Neuvostoliitossa on parast'aikaa tekeillä monumentaalinen kansanrunouden tietosanakirja, kuten käy selville esipuheesta. Odotamme myös meikäläisen folkloristiikan hakuteoksen ilmestymistä.

S. HNEN